

Ustavni sud Crne Gore je, po prvi put utvrdio povredu prava na privatni život u procesnom aspektu jer je odbijanje doktorske disertacije predstavljalo miješanje u pravo podnositeljke, koje Vrhovni sud nije prepoznao i propustio je da primijeni standarde ESLJP prilikom odlučivanja u ovakvim i sličnim situacijama. Ustavni sud je ukinuo presudu Vrhovnog suda Crne Gore i predmet vratio na ponovni postupak i odlučivanje. Ustavna žalba izjavljena je protiv presude Vrhovnog suda Crne Gore, Už. Uvp. br. 5/21, od 23. juna 2022. godine u stavu prvom. Ustavni sud je utvrdio da je podnositeljki povrijeđeno pravo iz člana 40 Ustava i člana 8 Konvencije u procesnom aspektu.

U konkretnom slučaju, postupak koji je prethodio ustavnoj žalbi vodio se po tužbi podnositeljke podnijete protiv Odluke Univerziteta Crne Gore, od 1. novembra 2018. godine. Tom odlukom odbijena je doktorska disertacija podnositeljke prijavljena na Fakultetu političkih nauka pod nazivom „Konstrukcija rodni identiteta u štampanim crnogorskim medijima na kraju XX vijeka“, zbog neusvajanja izvještaja Komisije za ocjenu doktorske disertacije. Presudom Upravnog suda Crne Gore U. br. 8053/18, od 28. juna 2019. godine, odbijena je tužba tužilje, a presudom Vrhovnog suda Crne Gore Uvp. br. 1327/19, od 23. oktobra 2019. godine, odbijen je i zahtjev podnositeljke za ispitivanje sudske odluke, kao neosnovan. Sudovi su bili konzistentni u stavu da je pitanje većine za donošenje odluke na Senatu, čiji članovi imaju pravo odlučivanja u postupcima sticanja naziva doktora nauka, pozivajući se na odredbe člana 37 st. 1 i 3 Statuta Univerziteta Crne Gore, čija sadržina je identična sa članom 21 st. 1 i 3 Statuta Univerziteta Crne Gore i članom 30 st. 1 i 3 Poslovnika o radu Senata, koji su se primjenjivali kada je donijeta odluka o odbijanju doktorske disertacije podnositeljke. Podnositeljka ustavne žalbe se žalila da, bez svoje krivice, do danas nije okončala doktorske studije, koje umjesto 3 (tri) traju više od 13 (trinaest) godina, kao i da je usljed odugovlačenja spora od strane Univerziteta Crne Gore i Upravnog suda Crne Gore podnositeljki uskraćeno pravo na sudski proces u razumnom roku, kao i pravo na pravdu, čime joj je onemogućeno i da okonča doktorske studije. Zbog nemogućnosti da doktorira podnositeljka nije dobila priliku da primijeni znanje koje je stekla na studijama, kao i da povрати bar dio prilično visoke sume novca koju je uložila.

Razmatrajući primjenjivost člana 8 Konvencije, Ustavni sud je naglasio da se, u ovom predmetu, slično kao u predmetu *Fernández Martínez protiv Španije* (predstavka br. 56030/07, presuda od 12. juna 2014. godine) interakcija između privatnog života, u strogom smislu i profesionalnog života posebno ističe, jer zahtjevi za ovu vrstu specifičnog zaposlenja nijesu samo tehnički zahtjevi, već i sposobnost da se osoba „odlikuje pravim naukom, čime se uspostavlja direktna veza između ponašanja osobe u privatnom životu i njenih profesionalnih aktivnosti (*Travaš protiv Hrvatske*, predstavka br. 75581/13, presuda od 4. oktobra 2016. godine). Ustavni sud je podsjetio da je suštinska svrha člana 8 zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja javnih vlasti. Da bi bilo u skladu sa stavom 2 člana 8, miješanje u vršenje prava koje je njime zagarantovano mora biti „propisano zakonom, opravdano jednim ili više legitimnih ciljeva navedenih u tom stavu i „neophodno u demokratskom društvu“ za ostvarivanje tog cilja ili ciljeva (*Vitiello protiv Italije*, predstavka br. 77962/01, presuda od 23. marta 2006., stav 51).

U okolnostima konkretnog slučaja, neusvajanje izvještaja Komisije za ocjenu doktorske disertacije, odnosno prijedloga da se prihvati izvještaj Komisije za ocjenu doktorske disertacije, koje je vodilo je odbijanju doktorske disertacije podnositeljke, uz trajnu nemogućnost prijavljivanja iste, jasno predstavlja miješanje u pravo podnositeljke na poštovanje njenog privatnog života. S tim u vezi, sve i pod pretpostavkom da je miješanje u pravo podnositeljke na privatni život bilo

zasnovano na zakonu, odnosno na nearbitrenom zaključku Univerziteta, koji su prihvatili i sudovi, da neusvajanje izvještaja Komisije za ocjenu doktorske disertacije znači i odbijanje disertacije, Ustavni sud nije uvjeren da je, i nakon legitimnog cilja takvog miješanja, a to je regulisanje pristupa najvišem akademskom zvanju, navedeno miješanje bilo neophodno u demokratskom društvu. Dakle, sudovi nijesu cijenili da li se zbog izostanka obrazloženja suštinskih razloga za odbijanje doktorske disertacije, zaista aktivira član 8 Konvencije, niti su cijenili da li takvim tumačenjem, da odbijanje doktorske disertacije znači i trajnu nemogućnost prijavljivanja navedene disertacije, podnositeljka snosi pretjeran i neproporcionalan teret. S tim u vezi, Ustavni sud je podsjetio da, iako je domaćim organima da izvrše inicijalnu procjenu, konačna procjena toga je li miješanje, u konkretnom slučaju, nužno, jer se taj pojam treba shvatiti u smislu člana 8 Konvencije, ostaje predmet ispitivanja Suda.

U tom smislu, završetak doktorskih studija, kao što je već navedeno, može se smatrati kulminacijom dugog ličnog i akademskog putovanja, sa utvrđujućom željom podnositeljke da se integriše u društvo obavljajući profesiju koja bi odgovarala njenim stručnim kvalifikacijama. Uzevši u obzir cjelokupne okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud nije uvjeren da je tumačenje od strane strane sudova i postupanje Univerziteta Crne Gore, uz puno uvažavanje autonomije Univerziteta i nespornog kvoruma za odlučivanje, bilo u duhu člana 8 Konvencije, odnosno da je emitovalo poštovanje prema ličnom i profesionalnom životu podnositeljke ustavne žalbe. Ovo stoga što sudovi na svim nivoima, suočeni sa spornim mogućim slučajem, nijesu pružili adekvatan odgovor u skladu sa standardima Evropskog suda u ljudska prava u odnosu na član 8 Konvencije. U tom smislu, došlo je do kršenja proceduralnog aspekta te odredbe.

Odluku možete preuzeti [ovdje](#).